

JHD
Feb.2004

Introduksjonen til Arbeidsmiljøet og

Jan Hendrik Demmink
(PhD)

Institutt for Fysioterapi
Høgskolen i Bergen

JHD
Feb.2004

Bakgrunn

- Ergonom, fysioterapeut, kognitiv psykolog, og delvis hjemmesnekret datateknolog.
- Har behandlet en god del av slakteoffers innenfor arbeidsmiljøet.
- Startet med ergonomi i 1969.
- Underviser ergonomi siden 1993 ved inst. for fysioterapi HiB.
- Nederlandsk og Achterhoeker (Doetinchem)

JHD
Feb.2004

.....problemet med nederlandere

JHD
Feb.2004

Jeg lover.....

- Å snakke langsomt
- Prøver å bruke minimalt med detaljer.

JHD
Feb.2004

I en god arbeidsmiljø hjelper man hverandre

BERGEN COLLEGE

JHD
Feb.2004

og i et annet.....

BERGEN COLLEGE

JHD
Feb.2004

det vi har lovet å ta opp....

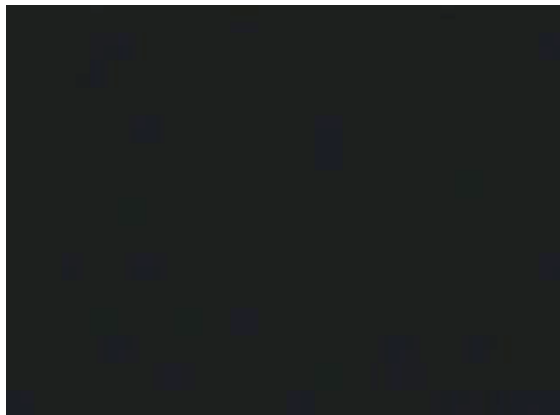
- Arbeidsmiljø generelt
- Den gode arbeidsplass, fysisk og psykososialt.
- Arbeidsmiljøkonsekvenser ved bruk av datateknologi.
- Arbeidsmiljøkonsekvenser ved innføring av datateknologi.
- Programmererens arbeidssituasjon fra et arbeidsmiljøsynspunkt.

JHD
Feb.2004

...og dette i to timer

- Jeg håper ikke at dette ender slik.....

JHD
Feb.2004

Ergonomi IEA

Fysisk ergonomi Anatomi, antropometri, fysiologiske og karakteretiker relatert til fysisk aktivitet (arbeidsholdning, handling, repeterende bevegelser, arbeidsplass layout, helse)

Kognitiv ergonomi Mentale prosesser, beslutningstaking, arbeidsstress, trening, dyktighet.

Organisasjons ergonomi
Optimalisering av sociotekniske systemer, organisasjonsstrukturer, politikk og prosesser.

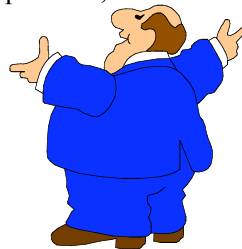

JHD
Feb.2004

M_I med kognitiv ergonomi er:

Hvordan menneskes kognisjon påvirkes, og blir påvirket av arbeid og arbeidsbetingelser.

JHD
Feb.2004

Ergonomiske problemet:

tilpass teknologi til mennesker
eller omvendt ???

Kognitive ergonomiske problemet:

komplekse systemer
relevant funksjonalitet ikke synlig (alle på engang)
rollen av kunnskaps- og mentale modeller
kognitive ergonomi / sosial ergonomi

JHD
Feb.2004

Modeller for kognitiv ergonomi

Konseptet av modellen

Modeller i kognitiv psykologi

Kognitiv ergonomiske modeller

JHD
Feb.2004

Konseptet av modellen

“M is a model of A if M can be used to answer questions about A” (Ross, 1983)

A model is a **representation** of **relevant** characteristics of an object (Rohr & Tauber, 1984)

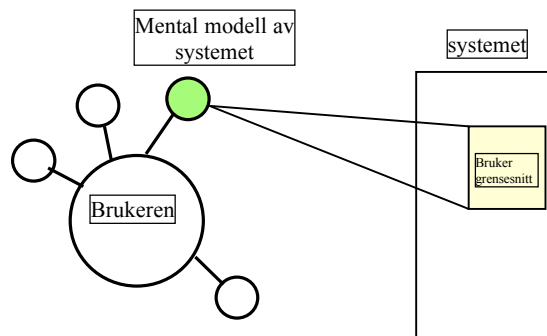
A model is a description that can be **communicated**, of a certain **aspect** of **part** of the real world, viewed at a certain **level of abstraction** (Oberquelle, 1984)

JHD
Feb.2004

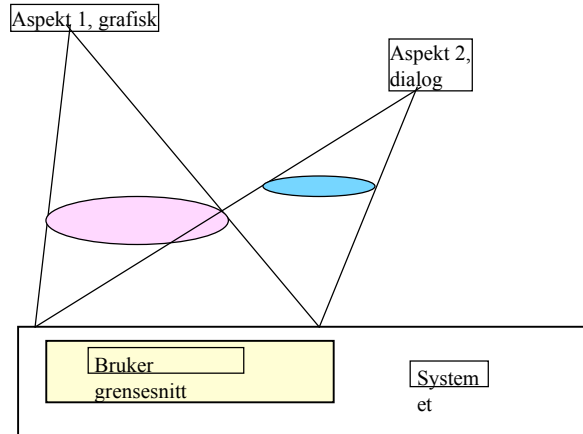
Relevante karakteristikk av objektet

JHD
Feb.2004

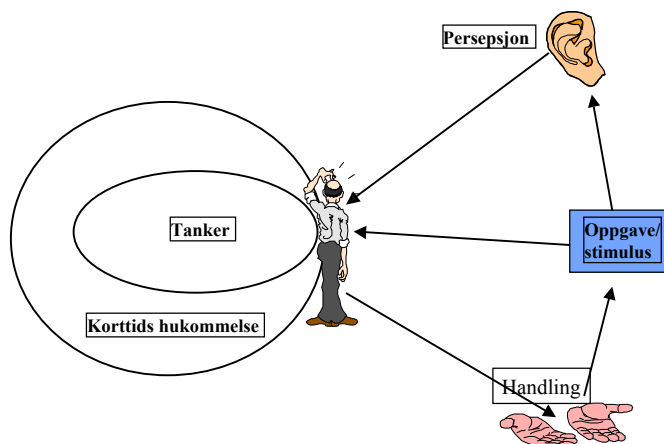
Aspekt av en del av virkelige verden, sett ved en viss abstraksjonsniv_

JHD
Feb.2004

Menneskelig informasjons prosess modell

Aktiviteter i det kognitive systemet

Persepsjon

- Komplekse sensoriske prosesser (visuell, akustisk, kinetisk, lukt, smak)

Hukommelse

- Mulighet for gjenkjenning, husking og oppkalling
- Informasjon er kodet, lagret og kan finnes tilbake
- Strukturert, konstruktivt og kreativt psykisk mekanisme

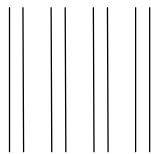
Tanke

- Prosessen av informasjonsprosess i korttids hukommelse

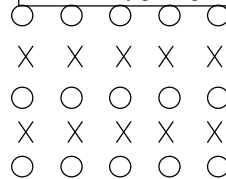

Gestalt persepsjonsprinsipper

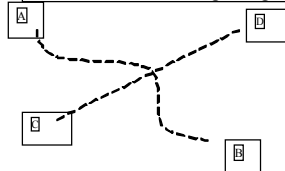
A. Proximity principle

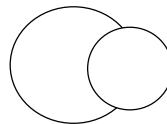
B. Similarity principle

C. Good continuation principle

D. Closure principle

JHD
Feb.2004

Tegn gjenkjenning

THE CAT

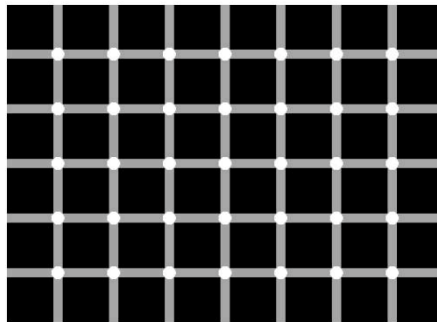
THE ~~W~~ORK MUST GET DONE. WORK

JHD
Feb.2004

Kontekstens viktighet

Illusjoner - modulære prosesser

Count the black dots! :o)

JHD
Feb.2004

Kontekstens viktighet

Illusjoner - modulære prosesser

Look at the chart and say the COLOUR not the word

YELLOW BLUE ORANGE
BLACK RED GREEN
PURPLE YELLOW RED
ORANGE GREEN BLACK
BLUE RED PURPLE
GREEN BLUE ORANGE

Left - Right Conflict

Your right brain tries to say the colour but
your left brain insists on reading the word.

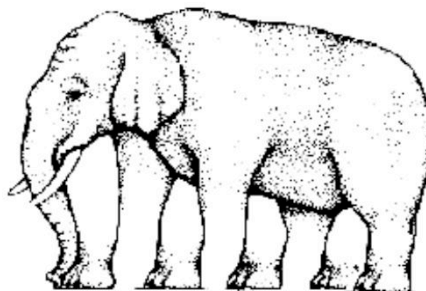

JHD
Feb.2004

Kontekstens viktighet

Illusjoner - modulære prosesser

How many legs does this elephant have?

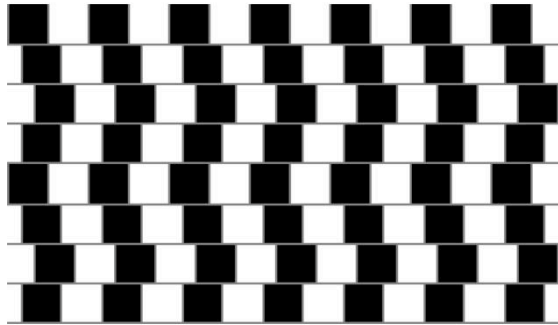

JHD
Feb.2004

Kontekstens viktighet

Illusjoner - modulære prosesser

Are the horizontal lines parallel or do they slope?

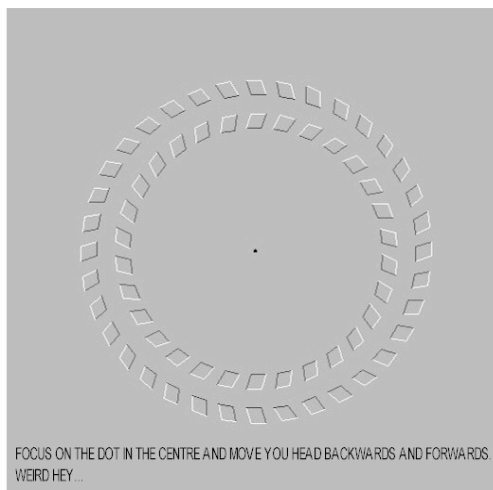

JHD
Feb.2004

Kontekstens viktighet

Illusjoner - modulære prosesser

FOCUS ON THE DOT IN THE CENTRE AND MOVE YOU HEAD BACKWARDS AND FORWARDS
WEIRD HEY . . .

Kontroll av informasjonsprosess

Kognitivt aktivitet	Automatisk	Strategisk
Persepsjon	Medfødt Lært	Lært
Bevegelse	Medfødt Lært	Lært
Hukommelse	Medfødt Lært	Lært
Tanker	? Lært	Lært

Funksjoner av mentale modeller i komplekse systemer

Planlegging

Oppgave løsning

Evaluering

Interpretering

JHD
Feb.2004

Hvordan kan mann "m_le" mentale modeller

Rekonstruere semantisk nettverk / sammenheng:

Stifinner algoritme - muliggjør innsikt
i "gruppe kunnskap" og sammenligning
mellom gruppen

Hermeneutisk interpretasjon av individuelle løsninger

Løsnings sammenheng: "hva er ...?"

Løsnings beskrivelse: "hvordan ...?"

JHD
Feb.2004

Karakteretiker av mentale modeller

innkomplet (brukeren er normal sett oppmerksom på dette)

minimal, bare akkurat nok kunnskap

kan bare delvis foregår

ustabil, forandring over tid,
bruker forskjellige systemer
nye erfaringer (også eksperter)

ubestemte grenser (applikasjoner / operativ system)

overtrue

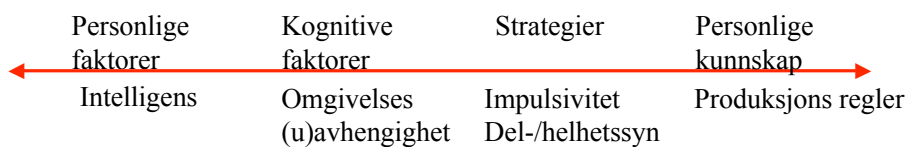
JHD
Feb.2004

Forandringsmodell av kognitive funksjoner

Stabil
resistent for forandring

Innflytelse
av omgivelsen

Bruker tilpasset

Brukeren må tilpasse